

**M<sup>m</sup>**

**BİLANÇO**

TÜRMOB AYLIK YAYIN ORGANI • SAYI : 161 • MART 2 0 1 0

5 5.00 TL • ISSN:1307-6620

- *Muhasebe ve denetim mesleğinde haksız rekabet*
- *Yaşamda ve meslekte etik tartışıldı*
- *Finansman ihtiyacı artacak*

ISSN 1307-6620



9 771 307 662 000

***Ekonomik Rapor***

TÜRMOB Bas.Yay.Dağ.İşlt. Adına  
Sahibi

**Dr. Masum TÜRKER**

Genel Yayın Yönetmeni  
**Nail SANLI**

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü  
**Ali Ekber DOĞANOĞLU**

**Yayın Kurulu**  
Nail SANLI

Ali E. DOĞANOĞLU  
Ahmet FETTAHOĞLU  
Yıldız ÖZTÜRK

**TÜRMOB**

Basın Yayın Dağıtım İşletmesi  
tarafından yayınlanmaktadır  
Yayın Türü : Yaygın süreli

**Yönetim Yeri**

Gençlik Caddesi No:107  
06570 Anıttepe - ANKARA  
Tel: (0.312) 232 50 60 (10 Hat)  
Fax: (0.312) 232 50 73  
http: www.turmob.org.tr  
e-mail:alid@turmob.org.tr

**Baskı**

Fersa Matbaacılık Paz.San.Tic.Ltd.Şti.  
Ostim 36. Sk. No:5/C-D  
Yenimahalle/ANKARA  
Tel: (0.312) 386 17 00 (pbx)

Basım Tarihi : 08 Mart 2010

Basım Yeri : Ankara  
ISSN : 1307-6620

Dergide yayımlanan yazıların yayın hakkı  
**Bilanço** Dergisi'ne aittir.  
Kaynak gösterilmeden bir bölümü veya  
tamamı alıntı yapılamaz

# Haksız rekabet ve etik kongresi

**G**eçtiğimiz yıl Muhasebe Forumu kapsamında gerçekleştirdiğimiz, Türkiye Haksız Rekabet ve Muhasebe Etik Kongresinin, ikincisini bağımsız bir kongre olarak İstanbul'da gerçekleştirdik. Her yıl düzenli olarak Haksız Rekabet ve Etik Kongrelerini gerçekleştirmeye devam edeceğiz.

Her iki kongrede de yurdun dört bir yanından gelen meslektaşlarımızla, haksız rekabet ve etiğe ilişkin sorunlarımızı masaya yatırdık. Uluslararası uygulamaları ve ülkemizde gerçekleştirdiğimiz çalışmaları değerlendirerek, geleceğe ilişkin neler yapılması gerekir noktasında önemli saptamalarda bulunduk. Mesleğimizin bu iki temel konusunun kongre kapsamında ele alınması oldukça faydalı bir çalışma oldu.

Nisan ayı başında ise beşinci Türkiye Muhasebe Forumu'nu gerçekleştireceğiz. 2-3 Nisan tarihlerinde Bursa'da yapacağımız Forum'da mesleğimizin 20 yıllık bilançosunu çıkaracağız. Ülkemizin dört bir yanından gelecek meslektaşlarımızla çıkaracağımız bu bilanço da yaptıklarımızı, yapamadıklarımızı tartışmanın yanı sıra eksikliklerimizi tespit edip, geleceğe ilişkin hedeflerimize yönelmede, burada yaratacağımız beyin fırtınası da oldukça faydalı olacak.

Katılımcı bir anlayışla yapılan bu etkinliklerimiz, tüm meslektaşlarımızın, mesleğimizin yarınlarını şekillendirmek üzere oluşturacağımız politikalara katkı koymasına ve belirlenmesine imkan sağlamaktadır.

Mayıs ayından itibaren odalarımız gerçekleştireceği genel kurullarda 3 yıl için yönetim, denetim, disiplin ve Birlik delegelerini seçecek.

Bu çalışmalarımızın yanı sıra bir çok çalışmayı da yine bu süreç içerisinde gerçekleştireceğiz. Tüm bu çalışmaların, çabaların altında yatan ise mesleği yarınlarımıza daha güzel bir şekilde taşıyamaktır.

Dergimizin bu sayısında da ilgi ile okuyacağınızı umduğumuz haber ve araştırmalara yer verdik.

Gelecek sayımızda  
buluşmak dileğiyle...

**Nail SANLI**  
**Genel Başkan Yardımcısı**



## 2'nci Türkiye Haksız Rekabet Kongresi

# Muhasebe ve denetim mesleğinde haksız rekabet

*TÜRMOB tarafından düzenlenen İkinci Türkiye Haksız Rekabet Kongresi İstanbul'da gerçekleştirildi. Kongrede, muhasebe ve denetim mesleğinde haksız rekabet ele alındı.*



**2**'nci Türkiye Haksız Rekabet Kongresi 19 Şubat tarihinde İstanbul'da gerçekleştirildi. Kongrenin açılış konuşmasını yapan TÜRMOB Genel Başkanı Masum Türker, mesleğin temel sorunlarına bakışı, mesleğin geleceği ile ilgili beklentileri ile haksız rekabet ve etik konusunda görüşlerini açıkladı.

Genel Başkan Türker, mali müşavirlik mesleğinin bir kariyer mesleği haline geldiğini vurgulayarak, mesleğe büyük talep olduğunu söyledi. Türker, "mesleğimizin itibarının gelişimi bazı kesimler tarafından engellenmek isteniyor. Mesleğimizin kamudaki paydaşlarının tutucu bakışları bizleri bolluk için-

de yokluk yaşamaya sevk ediyor. Maliye Bakanlığı tarafından istenilen BA-BS formlarının belgeler ticari işletmelerden zamanında geldiğinde hazırlanmasında bir problem yok. Ancak belge akışının Türkiye’de çarpık işlemesi, belgelerin iş yerlerine geç ulaşması ve ticari işletmelerin kurumsallaşmamış olmasından dolayı bu belgelerin muhasebe sistemine geç ulaşmasından dolayı Maliye Bakanlığı tarafından istenen sürede hazırlanması mümkün olmuyor. Bu yüzden önemli miktarlarda cezalar ortaya çıkıyor. Bu haklı taleplerimiz gerek Maliye Bakanlığı yetkilileri, gerekse iş dünyasının temsilcileri tarafından dikkate alınmadı. Mali Müşavirlerin sabrı taşmıştır. Ortaya çıkacak

cezaların sorumluluğu vergi mükelleflerine ait olacaktır.”

Mesleğin çözüm bekleyen sorunlarının odalardan gelen görüşler doğrultusunda saptadıklarını ve meslek mensuplarına bir kitap olarak sunacaklarını ifade eden TÜRMOB Genel Başkanı Türker, TÜRMOB’un denetimi organize etme konusunda ciddi girişimleri olduğunu vurgulayarak, “Türkiye’de denetimin kimin tarafından sertifikasyona tabi tutulacağı önemli bir sorun olmuştur. Mali Müşavirlerin, denetim sertifikasyonunu programlıyoruz. Önümüz-



deki aylarda denetim eğitimi ve denetim lisanslaması TÜRMOB tarafından başlatılacaktır. Sermaye Piyasası Kurulu’nun da bu sistemin içinde yer alması bir tartışmayı ortadan kaldıracaktır. Tüm dünyada denetim ruhsatlarını meslek örgütü verir.” dedi.





rın sadece meslek mensupları olmadığını vurgulayarak yaratacağımız farkındalığı mesleğe özel olmaktan çıkarıp tüm kurum ve kuruluşlara aktarmak olarak açıkladı.

Türkiye Haksız Rekabetle Mücadele Kurulu Başkanı Arıkan, “Türkiye Haksız Rekabetle Mücadele Kurulu olarak

İkinci Türkiye Haksız Rekabet Kongresi’nin sunuş bildirisini Türkiye Haksız Rekabetle Mücadele Kurulu Başkanı Yahya Arıkan tarafından sunuldu. Arıkan, kongrenin iki temel amacı olduğunu, bunlardan birincisinin meslekteki haksız rekabeti önlemek amacıyla bu konudaki farkındalığı yaratmak ve ikincisi de haksız rekabette tarafla-

kuruluşumuzdan itibaren gerek kurulum, gerekse oda haksız rekabetle mücadele kurullarının sağlıklı çalışabilmesi için yapısal çalışmalara ağırlık vermeye çalıştık. Ancak üzülerken belirtmeliyim ki, Kurul olarak duyduğumuz heyecanı, bazı odalarımızca yeterince hissedilmediğini görmekteyiz. Bizler bu eksikliklerin giderilmesi için var gü-

cümüzle çalışmaya ve haksız rekabetle mücadele konusunu tartışıyor olmaya devam edeceğiz.

Haksız rekabet değişken ve dinamik bir konudur. Haksız rekabetle mücadele edecek kurullarda en az haksız rekabeti iş edinmiş, kötü niyetli meslek mensupları kadar dinamik ve üretken olmalıdır. Muhasabe ve denetim mesleğindeki haksız rekabet yapılan muhasabe ve denetim hizmetlerinin kalitesini düşüreceklerdir. Bu durum finansal raporların ve denetim raporlarının sorgulanmasını da beraberinde getirecektir. Odalarımız ve TÜRMOB’un düzenleyici kuruluşlarla birlikte çalışarak haksız rekabetle mücadele etmenin tam zamanıdır diye düşünüyorum.”

Kongrenin açılışında konuşan TÜRMOB Onursal Başkanı Mustafa Özyürek, haksız rekabetin önlenmesi için iyi çalışan, iyi işleyen bir hukuk sistemine ihtiyaç olduğunu vurgulayarak, “Ne yazık ki, Türkiye’de hukuk sistemi kendi içinde bir savaş yaşıyor” dedi.

Kongrenin ilk oturumunda muhasabe



ve denetim mesleğinde haksız rekabetin boyutları, unsurları ve çözüm önerileri ele alındı. Prof. Dr. Rüstem Hacırüstemoğlu'nun başkanlığı yaptığı oturum da, İstanbul YMM Odası Saymanı Vehbi Karabıyık tasdik hizmetlerin-



de haksız rekabetin boyutları ve unsurları, Bağımsız Denetim Derneği Başkanı Fatih Dural bağımsız denetimde haksız rekabetin boyutları ve unsurları ve İzmir SMMM Oda Başkanı Feyzullah Topçu muhasebe işlemlerinde haksız rekabetin boyutları ve unsurları konulu tebliğlerini sundular.

Kongrenin ikinci oturumunda muhasebe ve denetim mesleğinde haksız rekabetin önlenmesi ele alındı. Prof. Dr. Ömer Lalik'in başkanlık yaptığı oturumda, SPK'nın haksız rekabetle ilgili çalışmaları konusunda SPK Muhasebe Standartları Daire Başkanı Kürşat Ba-

buçcu, BDDK'nın haksız rekabetle ilgili çalışmaları konusunda BDDK Düzenlemeler Daire Başkanı Müge Doğan, Maliye Bakanlığı'nın haksız rekabetle ilgili çalışmaları konusunda Gelir İdaresi Gurup Başkanı Faruk Gözübüyük ve TÜRHAŞ Başkan Yardımcısı YMM Nurettin Çekici bilgi verdi.

İkinci Türkiye Haksız Rekabet Kongresi'nin değerlendirme oturumunun Başkanlığı'nı TÜRMOB Genel Sekreteri Yücel Akdemir yaptı. Değerlendirme oturumunda Doç. Dr. Serdar Özkan, Doç. Dr. Orhan Çelik, Doç. Dr. Lerzan Kavut, Yrd. Doç. Dr. Esin Çamlıbel ve Yrd. Doç. Dr. Volkan Demir yer aldı.



## 2'nci Muhasebe Etik Kongresi

# Yaşamda ve meslekte etik tartışıldı

*TÜRMOB tarafından düzenlenen İkinci Muhasebe Etik Kongresi İstanbul'da gerçekleştirildi. Kongrede, Etik ve Disiplin yönetmeliğinin mesleğin güvencesi olduğu ve mesleğin sermayesinin toplumsal güven olduğu vurgulandı.*



**2**'nci Muhasebe Etik Kongresi 20 Şubat tarihinde İstanbul'da gerçekleştirildi. Kongrenin açılış konuşmasını yapan TÜRMOB Genel Başkan Yardımcısı Nail Sanlı, TÜRMOB olarak etik konusunu önemsediklerini ve önemsemeye devam edeceklerini vurgulayarak yapılan çalışmalar konusunda bilgi verdi. Sanlı, "Bağımsız denetim mesleğiyle ilgili olarak uluslararası uygulamaları düzenleyen IFAC, kamuoyunun çıkarlarını dikkate alarak muhasebe mesleğinin geliştirilmesi ve güçlendirilmesi ve bununla ilgili oluşturulan standartlar arasında uyum sağlama misyonunu üstlenmiştir. Bu misyonu gerçekleştirmek için, diğer faaliyetlerle beraber uluslararası denetim standartlarını, etik ve eğitim standartlarını, kamu sektörü muhasebe standartlarını oluşturmayı ve geliştirmeyi hedef almaktadır.

IFAC Etik Komitesi tarafından, bağımsız denetçiler ve muhasebeciler için hazırlanan etik standartlar üye kuruluşlarca benimsenmiş ve uyulması zorunlu hale getirilmiştir.

Söz konusu etik standartları objektiflik, ahlak ve mesleki yeterlik kavramları ile desteklemekte ve tüm meslek mensuplarına uygulanmaktadır.

IFAC'ın Muhasebeciler için Etik Kuralları tüm dünyadaki muhasebeciler için geçerli tek küresel etik kuraldır.

TÜRMOB, IFAC uluslararası etik kurallarını benimsemiş, yayımlamış ve uygulamaya geçirmiştir.

Muhasebe meslek etiğini toplumsal etikten çok ayrı tutmak doğru bir yaklaşım olmaz. Muhasebe meslek etiği toplumsal etiğin ilerisinde olabilir, gerisinde olabilir ama mutlaka birbiriyle etki içindedir. Mesleki anlamda yaptığımız çalışmalar elbette toplumsal yapımıza önemli katkılarda sunacaktır. Toplumsal yapıdaki bozulmalar, elbetteki bu toplumun tüm unsurlarını etkileyecektir. Burada meslek örgütüne düşen en önemli görev toplumsal yapıda yaşanacak dejenerasyonlardan, bozulmalardan mesleğin en az etkilenmesini sağlamaktır.

Mesleki ilkeler, meslek mensubunun mesleki faaliyetlerdeki davranışını belirlemekle kalmaz, hizmet verdikleri kişilerin ve toplumun o

meslek gurubuna duyduğu güven ve saygınında oluşmasına katkı sağlar.

Meslek örgütümüzün çatısını oluşturan TÜRMOB tarafından yayınlanan ve uygulamada olan Etik Yönetmeliğimiz, Disiplin Yönetmeliğimiz bir anlamda mesleğimizin güvencesini oluşturmaktadır. Meslek mensuplarının, mesleki kurallara uygun olmayan davranışlarının yaptırımlara tabi olması ilk başta meslek mensubunu cezalandıran bir süreç gibi gözükmekte, ancak yaptırımlar toplumun mesleğe güven duymasını sağlayan en önemli unsurdur. Bizim mesleğimizin en büyük sermayesi toplumsal güvendir.”

TÜRMOB Etik Komitesi Başkanı Rıfat Nalbantoğlu kongrenin açılışında yaptığı konuşmada, komitenin çalışmaları hakkında bilgi verdi. Nalbantoğlu, “Meslek gruplarının varlığının temelinde iş bölümü ve uzmanlaşmanın olduğu çok açıktır. Bu yöntemle hem verimlili-





ğın, hem de toplumsal dayanışmanın artırılması hedeflenmiştir. Uygulamada verimliliğin artırılması hep ön plana çıkmış ve toplumsal dayanışmanın artırılması unsuru hep hoyratça ihmal edile gelmiştir.

Ekonomi dinamik bir gelişim sergiliyor ve doğal olarak muhasebe de bu gelişmeye paralel olarak dinamik bir gelişim sergilemektedir. Ülke ekonomilerinin birbiri ile entegre olduğu günümüzde, muhasebenin de yerel unsurlar içeren, yerel unsurlar taşıyan bir yapı olmaktan çıkıp, doğrudan dünyadaki gelişmelerden etkilenen bir yapıya doğru dönüştüğü çok nettir. Muhasebe mesleği uluslararası bir meslek olma sürecine hızla girmiştir.

Bir mesleği, meslek yapan en temel kriterlerden birisi meslek etiği kurallarının olması ve meslektaşların, mesleğin geleceğine yatırım yapan bir nitelikte olması en temel noktalardan birisidir diye düşünüyorum. Kimi zaman iş dünyasının etik problemleri doğrudan muhasebecilere mal edildiği de oluyor. Bizlerin etik kurallarımızı tespit edip, bu kuralları yaşam biçimimizin bir parçası haline getirme zorunluluğumuz ortaya çıkıyor.

Hiçbir etik kurallar listesi, bir meslek mensubunun mesleğini icra ederken karşılaşılabileceği içsel veya çevresel etik problemlerinin tamamını tanımlayarak çözmesi mümkün değildir. Etik yönetmeliği bir rehber niteliğindedir. Etik içsel bir meseledir. Bireyler bu kuralları içselleştirmese, yaşam biçimi haline getirmese, etiğin gerçekleşmesi pek mümkün olmuyor.”

İstanbul Vali Yardımcısı Ali Kazgan, işletmelerin ticari faaliyetlerinde bilginin daha da önemli hale

geldiğini vurgulayarak, mesleki standartların günümüzde çok önemli bir fonksiyon üstlendiğini söyledi.

Dünyada ve Türkiye’de iş etiği ve etik yönetimi konulu açılış bildirisini Bilkent Üniversitesi’nden Prof. Dr. Ümit Berkman sundu.

Etik Kongresinin ilk oturumunun Başkanlığını Yalova Üniversitesi’nden Prof. Dr. Adem Çabuk yaptı. Yrd. Doç. Dr. Çağnur Kaymaz Balsarı ulusal kültür ve muhasebe etiği ilişkisi, Yrd. Doç. Dr. Eymen Gürel ile Yrd. Doç. Dr. Hilmi Erdoğan Yayla kişisel değerler ve muhasebe etiği ilişkisi, Prof. Dr. Yasemin Arbak ise işletme çevresi ve muhasebe etiği ilişkisi konulu bildirimlerini sundular.

İkinci oturumun Başkanlığını TÜRMOB Etik Komitesi Başkan Yardımcısı Ersan Akkuş yaptı. TÜRMOB Etik Komitesi Üyesi Dr. Murad Kayacan muhasebe mesleğinde etik kurallar, TÜRMOB Etik Komitesi Üyesi Vedat Adak etik kurallar ve meslektaşlık olgusu, TESMER Müdür Yardımcısı Ali Rıza Eren etik davranışın geliştirilmesinde mesleki eğitimin yeri ve önemi konulu bildirimlerini sundular.

Kongrenin üçüncü oturumunun Başkanlığını TÜRMOB Etik Komitesi Üyesi Muhlis Selçik yaptı. Doç. Dr. Kıymet Tunca Çalıyurt muhasebe skandalları, yolsuzluk: yönetilemeyen risk, Prof. Dr. İsmail Kayar muhasebe etik kuralları, hukuk kuralları ve etik ilişkisi başlıklı sunumlarını gerçekleştirdiler.

Muhasebe Etik Kongresi’nin kapanış oturumunun

oturum Başkanlığını TÜRMOB Genel Başkan Yardımcısı Nail Sanlı yaptı. Bu oturumda Prof. Dr. Cemal İbiş, TÜRMOB Etik Komitesi Üyesi Turan Öztürk, Ankara SMMM Oda Başkanı Ali Metin Polat ve TÜRMOB Etik Komitesi Üyesi Erdal Sönmezocak yer aldı.

Kongrede gerçekleştirilen bir anket uygulaması ile meslek etiği algısı analizi yapıldı. Analizi Doç. Dr. Serdar Özkan yorumladı.



## Muhasebe Günü ve Vergi Haftası

# Mali müşavirler vergi bilincinin gelişmesinde önemli bir rol üstleniyor

*Her yıl 1 Mart tarihinde kutlanan Muhasebe Günü yurt genelinde gerçekleştirilen etkinliklerle kutlandı. 21'inci Vergi Haftası kutlamaları çerçevesinde Ankara Vergi Dairesi Başkanı Şinasi Candan, TÜRMOB Genel Başkanı Dr. Masum Türker'i ziyaret etti.*

**M**uhasebe Günü dolayısıyla TÜRMOB Genel Başkanı Dr. Masum Türker bir mesaj yayınladı. TÜRMOB Genel Başkanı Dr. Masum Türker, 1 Mart Muhasebe Günü dolayısıyla yayınladığı mesajda muhasebe meslek mensuplarının Muhasebe Günü'nü kutladı.

3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Yasası'nın Bakanlar Kuruluna sevk edildiği 1 Mart tarihinde her yıl muhasebe günü kutlamaları yapılıyor.

TÜRMOB çatısı altında örgütlenen, ülke genelindeki 72 Serbest

Muhasebeci Mali Müşavir Odası ile 8 Yeminli Mali Müşavir Odasına kayıtlı, 80 bin meslek mensubu, 16 bin stajyer ve 150 bin büro çalışanı ile sayısı 246 bine ulaşan muhasebe camiası çeşitli etkinliklerle Muhasebe gününü kutlayacak.

TÜRMOB Genel Başkanı Türker Muhasebe Günü dolayısıyla yaptığı açıklama da, "Muhasebe, finansal raporlama ve denetim, işletmelerin ve doğal olarak ülke ekonomilerinin gelişiminde önemli fonksiyonlar üstlenmektedir. Sağlıklı ve güvenilir finansal raporlama, sağlıklı bir ekonominin temel taşlarından biridir.

Böylesi önemli bir mesleği icra eden meslek mensuplarımız 2010 yılında muhasebe gününü ülkemizde ve mesleğimizde yaşanan önemli sorunların gölgesinde kutlayacaklardır. Tasdik ve denetim sürecinde yaşanan zorluklar ve tekrarı niteliğindeki angaryalara rağmen meslektaşlarımız başarıyla görevlerini yapmaktadırlar. Muhasebe ve denetim alanında çalışan meslektaşlarımızın yaşadıkları sorunların ortadan kaldırılacağı umuduyla meslektaşlarımızın ve halkımızın muhasebe gününü kutlarım." dedi.

Toplumda vergi bilincinin oluşturulması ve vergiye gönüllü uyu-

mun artırılması amacıyla beyan dönemi öncesi her yıl Vergi Haftası çeşitli etkinliklerle kutlanıyor.

Ankara Vergi Dairesi Başkanı Şinasi Candan, çalışma arkadaşlarıyla birlikte, TÜRMOB Genel Başkanı Dr. Masum Türker'i ziyaret etti. TÜRMOB Genel Başkanı Türker ziyarette yaptığı konuşmada Vergi Haftasını kutlayarak, ulusal bilincin yerleşmesinde verginin önemli bir rolü olduğunu ifade etti. Türker, "Devletin faaliyetlerini yürütebilmesi için vergi gelirleri temel bir rol oynuyor. Kamu gelirlerinin artması, istihdamın artırılmasından, işsizliğin önlenmesine, devlet yardım ve yatırımlarıyla ekonomik gelişimin sağlanmasına kadar bir çok hayati role sahiptir.

Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler verginin daha sağlıklı ve efektif

olarak sağlanmasında önemli bir rol oynamaktadırlar."

TÜRMOB Genel Başkanı Türker, Vergi Usul Kanunu'nun mükerrer 227'inci maddesinde yer alan ve beyannamelerin ön denetimini düzenleyen Kanun hükmünün mutlaka uygulanması gerektiğini vurgulayarak, "Bu düzenleme, bir ön denetim getirmektedir. Ön denetim yapılması, vergi denetimi için bir alt yapı oluşturacaktır. Bu alt yapı üzerinden vergi denetiminin yapılması daha doğru bir yaklaşım olur. Bu uygulama vergi denetimine katkı sağlar ve etkinliğini de artırır. Ön denetim yetkisinin kullanılmasına verginin daha sağlıklı toplanmasına imkan sağlayacaktır."

Ankara Vergi Dairesi Başkanı Şinasi Candan'ın şahsında Vergi Haftasını da Kutlayan Genel Başkan Türker vergi idaresi çalışanlarına da başarılar diledi.

Ankara Vergi Dairesi Başkanı Şinasi Candan'da yaptığı konuşmada, Vergi Haftası etkinlikleri kapsamında, kamuoyunda gündem oluşturmak amacıyla beyan dönemi öncesinde Vergi Haftasını kutladıklarını söylediler.

Şinasi Candan, "Vergi Haftası çerçevesinde TÜRMOB gibi ülkenin en önemli kurumlarından birini ziyaret etmek mutluluk kaynağı. Sürekli meslek mensupları ile birlikte iş yapmaktayız. Köprü görevi gören meslek mensuplarına bizlere verdikleri destek için meslek mensuplarına ve onları temsil eden TÜRMOB'a teşekkür ediyorum."

Ülke ekonomisinin gelişiminde vergi gelirlerinin önemine de dikkat çeken Candan, "meslek mensupları vergi bilincinin ve vergi gelirlerinin artmasında çok önemli bir göreve sahip" dedi.



## İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası:

# Türkiye'nin 20 ilinde tehlike çanları çalıyor

*İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası'nın "Türkiye'nin Sıkışan Kentleri" raporuna göre, Türkiye, ihracatı, kişi başı milli geliri arttırsa da, dünyanın en büyük 20 ekonomisi arasında yer alsada işsizliği önleme konusunda pek yol alamadı. Özellikle 20 ilde tehlike çanlarının çalmaya başladığına işaret ediyor.*

**I**stanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası'nın (İSMMMO) "Türkiye'nin Sıkışan Kentleri" raporuna göre, Türkiye, ihracatı, kişi başı milli geliri arttırsa da, dünyanın en büyük 20 ekonomisi arasında yer alsada işsizliği önleme konusunda pek yol alamadı. Özellikle 20 ilde tehlike çanlarının çalmaya başladığına işaret ediyor. Ege, Karadeniz, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde yer alan Aydın, Denizli ve

Muğla, Şanlıurfa, Diyarbakır, Mardin, Batman, Şırnak, Siirt, Erzurum, Erzincan ve Bayburt, Samsun, Tokat, Çorum ve Amasya'da beş yıldır işgücü ve istihdam azalırken, işsizlik ise artış gösterdi.

İSMMMO'nun "Türkiye'nin Sıkışan Kentleri" başlıklı ve Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) ile güncellediği verilerden yararlanarak yaptığı hesaplama göre, işsizlik sadece yoksul-

luğun ete kemiğe büründüğü Doğu ve Güneydoğu'da değil, kuzeyden güneye hatta batıya kadar uzandı. Söz konusu 20 ilde, istihdam edilenlerle işsiz kalanların toplamı anlamına gelen "işgücü" azaldı. Aynı şekilde iş olanakları da gerileyince istihdam edilenlerin sayısı düştü. Bu kentler için küresel kriz sadece tuz biber oldu, çünkü işsizlik 4 yıldır hem sayısal olarak hem de oransal açıdan sürekli tırmandı.

Ege, Karadeniz, Doğu ve Güney-

doğu Anadolu bölgelerinde yer alan Aydın, Denizli ve Muğla, Şanlıurfa, Diyarbakır, Mardin, Batman, Şırnak, Siirt, Erzurum, Erzinca ve Bayburt, Samsun, Tokat, Çorum ve Amasya'da beş yıldır işgücü ve istihdam azaldı. İşsizlik ise arttı.

Manisa, Afyon, Kütahya ve Uşak'ta ise işsiz sayısı azalmış görünüyor. 2004 ile 2008 yılları arasında işgücünde önemli gerileme yaşayan üç kent, işsiz sayısını 3-4

bin kişilik istihdam yaratarak azaltsa da işsizlik oranı yüzde 7.6'dan yüzde 8.3'e yükseldi. Trakya'da ise durumun biraz daha farklı olmasına karşın benzer bir sonuç söz konusu oldu. Yaratılan istihdam işgücündeki artışı karşılamaya yetmeyince işsizlik oranı yüzde 6.6'dan yüzde 11.2'ye çıktı.

Ege'nin turizm ve sanayi kentleri Aydın, Denizli ve Muğla yeni istihdam yaratmak yerine mevcut istihdamı azalttı. Aralarında bir döne-

min "Anadolu kaplanı" Denizli'nin de yer aldığı üç kent, 2004 yılında 945 bin kişiye istihdam sağlarken, 2008 sonunda bu rakam 897 bin kişiye indi. Üç kentte 2004 yılında 1 milyon 24 bin kişi olan işgücü ise 2008 yılında 1 milyon 5 bin kişiye geriledi. İstihdam edilenlerle işsizlerin toplamından oluşan işgücü gerileyince de 2004 yılında Ege'nin üç kentinde yüzde 7.7 olan işsizlik oranı yüzde 10.8'e, 78 bin olan işsiz sayısı da 108 bine



yükseldi. Diğer bir ifadeyle söz konusu kentler beş yılda yeni istihdam yaratmak yerine mevcut istihdamı da koruyamamış oldu.

Türkiye'nin doğurganlık oranı en yüksek, genç nüfusu en yoğun olan Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da "ilginç bir şekilde" çalışanlar ile iş arayanların sayısı, yani işgücü azaldı. Ancak bu durum, bölgedeki işsizliğin azalmasına katkı sağlamadı. Çünkü beş yılda bölgede istihdam edilenlerin sayısında da benzer bir gerileme yaşandı. Yıllardır bir türlü tamamlanamayan GAP bölgesindeki Şanlıurfa, Diyarbakır'da 550 bin olan işgücü 540 bine, 485 bin olan istihdam da 464 bin kişiye düştü.

Doğu Anadolu'nun "talihsiz kentlerini" ise Erzurum, Erzincan ve Bayburt oluşturdu. Üç kentin 408 bin kişilik işgücü beş yılda 40 bin kişi azalarak 368 bine indi. Ancak, istihdam edilenlerin oranı da 48 bin kişi azalınca işgücündeki azalma işsiz sayısını düşürmeye yetmedi. Böylece, Erzurum, Erzincan ve Bayburt'un 15 bin kişilik "işsizler ordusu" 23 bin kişiye, işsizlik oranı da yüzde 3.6'dan yüzde 6.3'e ulaşmış oldu.

Karadeniz ve Orta Anadolu Bölgesi'nin sıkıntılı kentleri ise Samsun, Tokat, Çorum ve Amasya oldu. İşgücü 1 milyon 110 binden 1 milyon 89 bine, istihdam ise 1 milyon 41 binden 1 milyon 8 bine düşüncü, işsizlik oranı yüzde 6.2'den yüzde 7.4'e yükseldi. Daha önce 69 bin işsiz barındıran dört kent bu sayıyı 81 bin kişiye yükseltmiş oldu.

İşsiz sayısını 83 binden 79 bine düşüren Manisa, Afyon, Kütahya ve Uşak ise bunu yarattığı istihdamdan çok, işgücündeki gerilemeye borçlu. 2004 yılında 1 milyon 87 bin kişilik işgücüne sahip olan dört kentte bu rakam 952 bine geriledi. İstihdam ise 1 milyon 4 binden 873 bine düştü. İşgücündeki azalma ve yaratılan istihdam işsiz sayısı 4 bin kişi indirmiş görünse de 2004 yılında yüzde 7.6 olan işsizlik oranı dört yıl sonra yüzde 8.3 olarak açıklandı.

Trakya'da ise biraz daha farklı bir durum söz konusu olsa da sonuç değişmedi. 550 bin kişilik işgücüne sahip Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli beş yılda bu rakamı 613 bine yükseltti. Ancak sadece 544 bin kişiye istihdam yaratabildiği için iş-

sizlik oranı yüzde 6.6'dan Türkiye ortalamasının üzerine çıkarak yüzde 11.2'ye işsiz sayısı da 37 binden 69 bin kişiye yükseldi.

İşsizliği hem oransal hem de sayısal olarak azaltan iller ise İstanbul, İzmir, Ankara, Zonguldak, Karabük, Bartın, Kastamonu, Çankırı, Sinop, Malatya, Elazığ, Bingöl ve Tunceli oldu. Söz konusu kentlerde işgücü artışına karşın istihdamda da önemli artış kaydedildi. İşgücüne yeni katılımlara rağmen, sanayi kenti İstanbul 2004 ile 2008 yılları arasında 400 bin kişiye istihdam yaratırken, Ankara yaklaşık 200 bin kişiye, İzmir ise 30 bin kişiye istihdam yarattı.

İSMMM Başkanlığı Yahya Arıkan, yaptığı değerlendirmede, kronik hale gelen işsizlik sorununun artık hakim olduğu bölgeyi genişlettiğine dikkat çekerek, "20 kentte de 4 yıldır, işgücü eriyor, istihdam azalıyor, işsizlik ise artıyor. Bu kentlerden biraz daha iyi durumda olanlar ise işgücü ve istihdamda kısmi bir artış olması. Ancak bu illerde de işsizliğin düşmediğini görüyoruz" dedi.

## Ekonomik küçülmenin iyi tarafı da var !

# Cari açık yüzde 67 daraldı

*Ekonomik krizin dış ticaret hacmi ve dış finansman olanakları üzerindeki daraltıcı etkisi nedeniyle ödemeler dengesi cari işlemler hesabı açığında 2009 yılında önemli ancak yüzeysel bir daralma yaşandı.*

**K**üresel krizin etkileri 2008 yılının son çeyrek öneminden itibaren ülkemiz ekonomisi üzerinde belirgin bir biçimde görülmeye başlamış ve ekonomimiz dört çeyrek boyunca süren derin bir küçülme dönemi yaşamıştı. Bu ekonomik küçülme ortamında iç tüketim ve yatırım talebi ile dış talep daralmış ve efektif talepteki bu daralma azalan ham ve yardımcı maddeler ile yatırım malları ithalatını keskin bir biçimde azaltmıştır. Ekonomik krizin dış ticaret hacmi ve dış finansman olanakları üzerindeki daraltıcı etkisi nedeniyle ödemeler dengesi cari

işlemler hesabı açığında 2009 yılında önemli ancak yüzeysel bir daralma gözlenmiştir.

2009 yılının Ocak – Aralık döneminde cari açık, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 67.0 oranında bir daralma ile geçen yıla ilişkin 41 milyar 947 milyon dolar düzeyinden 13 milyar 854 milyon dolara gerilemiştir. Bir önceki yıla göre cari işlemler hesabı açığında meydana gelen bu 28.1 milyar dolar düzeyindeki bu küçülmenin tümü, dış ticaret dengesinde meydana gelen 28.3 milyar dolar tutarındaki daralmadan kaynaklanmıştır. Geçen yıl 2008 yılına göre cari iş-

lemler hesabı açığında gözlemlenen küçülme eğilimi Ekim ayıyla birlikte sona ermiş ve Kasım ayından itibaren tekrar genişleme süreci içine girmiştir. Cari açık Kasım ayında 1.8 ve Aralık ayında 3.2 milyar dolar açıkla kapanmış ve önceki yılın aynı aylarına göre yüzde 300.0 ve yüzde 4.5 oranında artış göstermiştir.

Geçen yılın Ocak – Aralık döneminde ödemeler dengesindeki dış ticaret hesabı, 2008 yılının aynı dönemine göre yüzde 53.4 oranında bir daralma ile 24 milyar 729 milyon dolar tutarında açık vermiştir. Dış ticaret açığının geçen yılın aynı

dönemine göre keskin bir daralma göstermesine, esas itibariyle, altın dahil ithalat (CIF) harcamalarının önceki yıla göre yüzde 30.3 oranında azalarak 140 milyar 776 milyon dolara ve ihracat (FOB) gelirlerinin daha düşük bir oranda, yüzde 22.6 oranında düşerek 102 milyar 165 milyon dolar olarak gerçekleşmesi neden olmuştur. Aynı dönem bavul ticareti gelirleri ise yüzde 22.9 oranında bir azalma ile 4 milyar 783 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

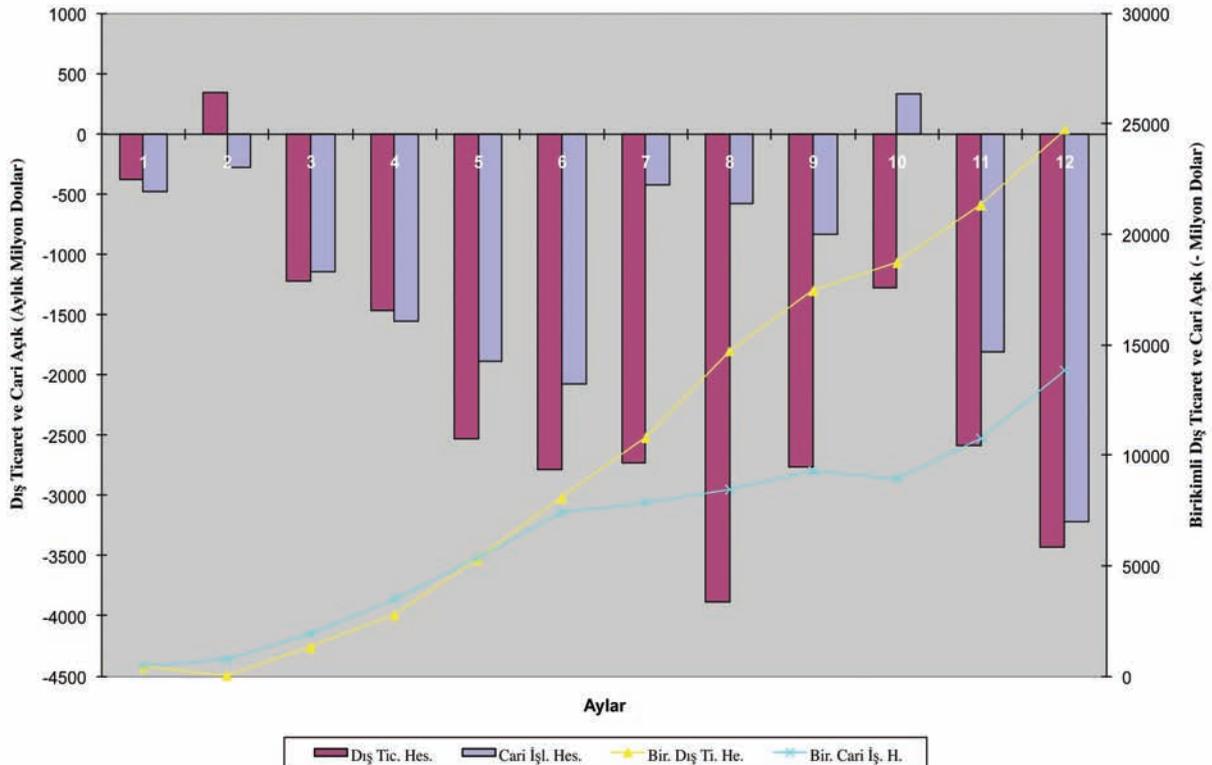
2009 yılı Ocak – Aralık döneminde ‘hizmetler’ hesabının önemli kalemlerini oluşturan net ‘turizm’ ge-

lirleri önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 7.3 oranında bir azalmayla 17 milyar 103 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. 2009 yılında turizm gelirleri yüzde 3.2 oranında düşerek 21 milyar 250 milyon dolar olarak gerçekleşirken, turizm giderleri yüzde 18.3 oranında dikkat çeken bir artışla 4 milyar 147 milyon dolar düzeyine tırmanmıştır. Aşağıda verilen Grafikten açık biçimde görüleceği üzere Turizm gelirinin yüksek olduğu dönemde dış ticaret açığının yüksek olmasına rağmen cari işlemler hesabı açığı düşük düzeylerde seyretmektedir. Bu durum hizmetler ticaretinde yer alan “tu-

rizm” sektörü net gelirlerinin cari açığın azaltılmasında oynadığı rolü açık bir biçimde göstermektedir.

Hizmetler’ hesabının diğer önemli kalemi olan ‘taşımacılık’ kalemi, 2008 yılında 134 milyon dolar net çıkışla sonuçlanmışken, 2009 yılında net 1 milyar 21 milyon dolar girişle sonuçlanmıştır. Aynı kapsamda yurtdışında yerleşik inşaat şirketlerinin yurtdışında gerçekleştirdikleri inşaat hizmetlerinden kaynaklanan net döviz girişi geçtiğimiz yıl, bir önceki yıla göre yüzde 11.9 oranında artış sergilemiş ve 1 milyar 90 milyon dolar tutarında gerçekleşmiştir.

### 2009 Yılı Aylar itibariyle ve Birikimli Dış Ticaret ve Cari İşlemler Hesabı Gelişmeleri (Milyon Dolar Olarak)



Ücret ödemeleri ve yatırım geliri kalemlerinden oluşan 'gelir' hesabı 2008 yılı gerçekleşmesine göre yüzde 6.3 oranında bir azalmayla 7 milyar 646 milyon dolar net çıkışla sonuçlanmıştır. Yatırım gelirleri kapsamında büyük ölçüde kar transferlerinden oluşan 'doğrudan yatırımlar' ve faizlerden oluşan 'diğer yatırımlar'da gözlemlenen net çıkış her iki kalemde de yüzde 13.9 oranında bir daralmayla sırasıyla 2 248 milyon ve 5 560 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Portföy yatırım kaynaklı net giriş ise yüzde 72.5 oranında bir daralma ile 267 milyon dolar olmuştur.

2009 yılının Ocak – Aralık döneminde uzun ve kısa vadeli kredilere ilişkin faiz ödemeleri, önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 14.5 oranında bir daralma ile 7 milyar 245 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

2009 yılında cari transferler yüzde 8.9 oranında düşerek 2 302 milyon dolar giriş kaydetmiştir.

Kriz nedeniyle finans hesaplarında dramatik bir değişim gözlenmiş ve bir önceki yılın Ocak – Aralık döneminde 36 milyar 294 milyon dolar net sermaye girişi gerçekleşmişken, geçtiğimiz 2009 yılının aynı döneminde gerçekleşen net sermaye girişi sadece 5 milyar 417 milyon dolar olmuştur.

Doğrudan yatırımlar kapsamında yurtdışında yerleşik kişilerin yurti-

çinde yaptıkları net yatırımlar 2008 yılında 18 269 milyon dolar olarak gerçekleşmişken, 2009 yılı tamamında yüzde 58.4 oranında keskin bir daralmayla 7 597 milyon dolar düzeyinde kalmıştır.

Yurtiçinde yerleşik kişilerin yurtdışında yaptıkları net yatırımlar da 2009 yılında bir önceki yıla göre yüzde 38.4 oranında azalarak 1 571 milyon dolara gerilemiştir.

Doğrudan yatırımlar kaleminde bu yılın Ocak – Aralık döneminde gerçekleşen net sermaye girişi geçen yıla göre yüzde 61.7 oranında bir daralma ile 6 milyar 26 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. 2009 yılında 'doğrudan yatırımlar'da gerçekleşen sermaye girişi cari açığın kapatılmasını sağlayan başlıca finans kaynağını oluşturmuştur.

2008 yılı oniki aylık döneminde 5 milyar 46 milyon dolar net sermaye çıkışı yaşanan 'portföy yatırımları'nda 2009 yılı tamamında sadece 198 milyon dolar tutarında net giriş gerçekleşmiştir.

Bankaların yurtdışı muhabirleri nezdindeki döviz varlıkları 2008 yılında 9 060 milyon dolar artış sergilemişken, 2009 yılında 8 018 milyon dolar azalış göstermiştir.

Ticari ve nakit krediler ile mevduatlardan oluşan 'diğer yatırımlar' kaleminde; yurtdışı finansman kaynaklarında meydana gelen sıklık, finansman maliyetlerinin yükselmesi ve bankalar ile şirket-

lerin kur farkı risklerini azaltma çabaları nedeniyle keskin bir daralma gerçekleşmiştir. 2008 yılı Ocak – Aralık döneminde 24 milyar 563 milyon dolar net giriş gerçekleşen bu kalemde 2009 yılında, özellikle bankacılık sektörünün ve diğer sektörlerin gerçekleştirdikleri yoğun kredi geri ödemelerinin ( 4 114 + 9 476 milyon dolar ) bir sonucu olarak, 696 milyon dolar net çıkış olmuştur.

2008 yılı tamamında 1 milyar 57 milyon dolar azalış gösteren 'rezerv varlıklar'da, 2009 yılı Ocak – Aralık döneminde toplam 111 milyon dolar artış meydana gelmiştir..

Ödemeler hesabında gerçekte bulunan dengeyi sağlamak ve göstermek için kullanılan ve kaynağı ya da kullanım alanı bilinmeyen döviz hesabını yansıtan 'net hata noksan' kalemi 2009 yılı Ocak – Aralık dönemi için 8 milyar 437 milyon dolar olarak hesaplanmış ve cari işlemler hesabı açığının yaklaşık 2/3'ünü karşılayan kaynak oluşturmuştur.

2009 yılı "Ödemeler Dengesi" gerçekleşmesi ile ilgili olarak not edilmesi gereken bir husus yılın ilk dokuz aylık döneminde yaşanan derin ekonomik küçülmeye rağmen Türkiye ekonomisinin, bir önceki yıla göre daralmış olmakla beraber, göz ardı edilemeyecek düzeyde cari açık vermeye devam ediyor olmasıdır. Ayrıca yılın son iki ayında ekonomide algılanmaya

başlayan canlanma işaretlerine cari açığındaki belirgin genişleme eşlik etmiştir.

Kamu veya özel kesim tüketim harcamalarından veya yatırım talebinden özveride bulunmaksızın, geçmiş yakın dönemde gözlemlenen yüksek boyutlu cari açığın ya borçlanmayla ya da varlık ve imtiyaz satışıyla finanse edilmesi gerekecek olup, bu önemli makroekonomik denge eksikliğinin uzun vadede sürdürülmesi olanağı bulun-

mamaktadır. 2010 yılı Ocak ayı itibarıyla TÜFE ve ÜFE bazlı (1995 = 100.0) reel efektif döviz kurları sırasıyla 180.6 ve 150.2'dir, daha açık bir deyişle Türk Lirası aşırı değerli konumunu sürdürmektedir. Bu durum sık sık dile getirildiği üzere Türk ihracatçısının dış piyasalardaki rekabet gücünü kırmakta, onları ucuz yabancı girdi kullanımına ve üretim faaliyetlerini yurtdışına kaydırmaya özendirilmekte, yerli sanayin ithal malları karşısındaki rekabet gücünü zayıflatmakta ve

kamu ve özel kesimin özellikle ithal malı tüketim talebini kamçulamaktadır. Küresel piyasalarda likidite çok bol ve faiz hadleri çok düşüktür. Yakın geçmiş dönemde nominal ve reel faiz hadlerinde keskin bir düşüş sağlanmış olmasına rağmen Hazine bono ve tahvil faizleri yine de uluslararası hadlere göre belirgin yüksekliğini korumaktadır. Diğer taraftan son iki üç aylık dönemde uluslararası derecelendirme kuruluşları tarafından Türkiye'nin kredi notunda yapılan iyileştirmeler, dış kaynak teminini ve dolayısıyla cari açığın finansmanını kolaylaştıracak, ülkemizin dış borçlanma ve varlık satışı yoluyla cari açık finansman alışkanlığını sürdürmesini daha olanaklı hale getirip, bu sağlıksız sürecin devamına önemli katkıda bulunacaktır.

Sonuç olarak Türkiye büyüme hızından özveride bulunmaksızın cari açığı düşük bir seviyede idame ettirebilme konusuna önde gelen bir önem atfetmeli, reel efektif döviz kurunu düşük düzeyde sürdürmenin yollarını araştırmalı (Çin'in Renminbi'de izlediği politika gibi) ve gerekirse kısa vadeli yabancı sermaye girişlerini kontrol ve vergilendirme - Tobin Tax - (Brezilya'nın yaptığı gibi) konusunu mütalaa etmelidir.



# Finansman ihtiyacı artacak

*Türkiye'nin 2009 yılını yaklaşık 14 milyar dolarlık cari açıkla kapatmasına karşılık, cari açığın 2010 yılında ikiye katlanarak 30 milyar dolara yükselmesi bekleniyor. Cari açığın yanı sıra 40 milyar doların üzerinde borç servisi için de ayrıca finansman ihtiyacı doğacak ve bu yıl toplam 70 milyar doların üzerinde bir sermaye girişine ihtiyaç duyulacak.*

**D**eloitte'un Ocak Ekonomik Görünüm Raporu'na göre, Türkiye'nin 2009 yılını yaklaşık 14 milyar dolarlık cari açıkla kapatmasına karşılık, cari açığın 2010 yılında ikiye katlanarak 30 milyar dolara yükselmesi bekleniyor. Cari açığın yanı sıra 40 milyar doların üzerinde borç servisi için de ayrıca finansman ihtiyacı doğacak ve bu yıl toplam 70 milyar doların üzerinde bir sermaye girişine ihtiyaç duyulacak.

Deloitte, Ekonomik Görünüm

2010–Ocak Raporu'nu “Yeni yıla temkinli girerken...” alt başlığı ile yayınladı. Deloitte Ekonomi Danışmanı Dr.Murat Üçer tarafından hazırlanan raporda, 2009 yılını küresel gelişmelere bağlı olarak reel ekonomide ciddi daralma ile kapatılan Türkiye ekonomisinin özellikle dış finansman ihtiyacının karşılanması açısından çeşitli risklere açık olduğu ifade ediliyor. 2009'da özellikle piyasalar tarafında yaşanan bazı olumlu gelişmelere karşılık 2010'da dış ve iç finansmanda sıkışmanın devam etmesi bekleniyor. Uzmanlar, baz etkisi ağırlıklı

olarak yeniden büyüme sürecine girecek Türkiye ekonomisinde cari açığın tekrar artacağını tahmin ediyor. Mevcut finansman ihtiyacının ise ekonomiyi zorlayacağı, kalıcı ve güçlü bir iyileşmeyi geciktirebileceği öngörülüyor.

Türkiye ekonomisi 2009 yılında 14 milyar dolar civarında bir cari açık ve 48 milyar dolara yaklaşan bir borç servisi ile toplam 60 milyar doların üzerinde bir finansman ihtiyacını karşıladı. Buna karşılık, rapora göre cari açığın 2010 yılında 30 milyar dolara yaklaşacağı tah-

min ediliyor. 2010 yılında cari açığın yanı sıra 40 milyar doların üzerinde borç servisi için de ayrıca finansman ihtiyacı doğacağını belirten rapora göre, bu yıl toplam 70 milyar doların üzerinde bir sermaye girişine ihtiyaç duyulacak. Ayrıca yaklaşık 25 milyar dolarlık kısa vadeli kredi borcunun da bu yıl içinde çevrilmesi gerekiyor.

Türkiye'nin bu yıl için ihtiyaç duyduğu finansmanı, geçmişte çok rahat bularak büyümeyi finanse edebildiği, ancak mevcut konjonktürde koşulların farklı olduğu belirtiliyor. En önemli finansman kaynaklarından doğrudan yabancı yatırımın 2009'u 7,5 milyar dolar ile bitirmesi, 2010'da ise bu kalemin brüt 10 milyar dolara yakın bir büyüklüğe ulaşması bekleniyor. 2010'da ise doğrudan yabancı yatırımların elektrik dağıtım bölgeleri ve üretim santralleri, Başkentgaz, İDO, otoyollar, ve Milli Piyango ihalesi gibi başlıca özelleştirme varlıklarından 2,5 milyar dolar civarında bir sermaye çekmesi öngörülmüşken, gayrimenkul dahil 7 milyar dolar civarı bir özel sektör katkısı ile yılı 9,5-10 milyar dolar civarında tamamlaması bekleniyor.

Finansman tarafındaki olası sıkışıklığın ikinci bacağı kamu finansmanı oluşturuyor. 2010 Finansman Programı'yla yıl için öngördüğü iç

borç çevirme oranını yüzde 99,5 olarak açıklayan Hazine, 138,4 milyar TL'si anapara, 44,2 milyar TL'si faiz olmak üzere toplam 182,6 milyar TL iç borç servisi öngörürken, toplam 181,6 milyar TL'lik bir iç borçlanma öngörüyor.

Son aylarda gösterdiği yükselişle geçen yılı yüzde 6,5 düzeyinde kapatan enflasyonun önümüzdeki dö-



nemde gerek ağırlıklı olarak enerji fiyatlarından doğan baz etkisi, gerek ekonomideki hafif canlanma ve mali tarafta gelirleri artırmak amacıyla yapılan fiyat ve vergi uyarlamaları yüzünden, yüzde 8 ile yüzde 9 aralığına kadar yükselmesi bekleniyor, Dış finansman açısından sıkıntılı geçmesi beklenen 2010 yılında TL'nin reel bazda çok fazla

değerlenmeyeceği öngörülüyor. Geçen yıl da benzer bir eğilim izleyen TL'de reel bazda ciddi bir değerlenme yaşanmamış olmasına karşılık paritedeki oynamalar liranın dolar ve euro karşısındaki seyrini doğal olarak etkiliyor.

Deloitte Yönetici Ortağı Hüseyin Gürer, rapor hakkında şunları söyledi:

“2010 yılına girerken hem dünya, hem de Türkiye ekonomisi belli bir istikrar kazanmış gibi görünüyor. Kalıcı bir iyileşmeye yönelik veriler cesaret verici olmakla birlikte, Türk ekonomisini zorlu bir yıl bekliyor. Gelişmiş ülkelerde kamu sektörünün artan borç yükü, kriz esnasında uygulanan aşırı genişleyici para ve mali politikaların bir noktada yavaşlaması gereği, finansal sistemin regülasyonu konusundaki belirsizlikler, korumacılığın artma tehlikesi gibi birçok sorun, önümüzdeki dönem ortaya çıkması olası risklerin kaynağı olabilir. En geniş kabul gören senaryo, global büyümede gelişmekte olan piyasa ekonomilerinin baskın olduğu, buna karşılık gelişmiş ülkelerde sorunların devam ettiği bir dünya ekonomisi tablosu çiziyor. Bizler de bu senaryoyu makul bulmakla birlikte olgulara Türkiye açısından temkinli yaklaşılması gerektiğini düşünüyoruz.”

# IMF sermaye akımlarının kontrolünü istedi

*Nihayet IMF de sermaye akımlarının kontrolünden yana tavır koydu. Uluslararası Para Fonu (IMF) çok uzun bir zamandır, aynen malların uluslararası dolaşımında olduğu gibi, gelişmekte olan ülkelerin kalkınmasına katkı sağlaması açısından, sermayenin de serbestçe dolaşımını tavsiye etti.*

**B**ilanço'nun bu sayısında yer verilen 2009 yılı 'Cari Açığı'na ilişkin yazı "Sonuç olarak Türkiye büyüme hızından özveride bulunmaksızın cari açığı düşük bir seviyede idame ettirebilme konusuna önde gelen bir önem atfetmeli, ....gerekirse kısa vadeli yabancı sermaye girişlerini kontrol ve vergilendirme - Tobin Tax - (Brezilya'nın yaptığı gibi) konusunu mütalaa etmelidir." cümlesi ile bitiyor. Bu konuda geçtiğimiz günlerde çok önemli bir gelişme yaşandı. Uluslararası Para Fonu (IMF) çok uzun

bir zamandır, aynen malların uluslararası dolaşımında olduğu gibi, gelişmekte olan ülkelerin kalkınmasına katkı sağlaması açısından, sermayenin de serbestçe dolaşımını şiddetle tavsiye ediyordu. Ancak 19 Şubat 2010 tarihli 'IMF Survey Magazine'de yer alan bir yazıyla Kurum, üç yıl önce gelişmekte olan ülkelere yaptığı tavsiyenin tam tersi yönde bir tutum benimseyerek sermaye akımlarının kontrol edilmesinin, bu ülkelere izlenmekte olan ekonomik politika demetinin bir parçasını oluşturabileceğini duyurdu. Sermaye akımları-

nın kontrolü üzerinde gözlemlenen bu görüş değişikliğine, yaşanan ve reel sektör üzerinde ağır tahribat yapan küresel finansal kriz neden oldu ve IMF'nin bugüne kadar doğru olduğuna inanılan bazı inançları yeniden sorgulamasına yol açtı. IMF bir süre önce de küresel ekonominin, merkez bankalarının hedeflediği düzeyden daha yüksek bir enflasyon haddiyle daha iyi bir konum kazanabileceği yolunda kanaat açıklamıştı.

Uluslararası sermaye akımlarının kontrolü hakkında IMF Gözlem Dergisinde yayınlanmış olan gö-

rüş, Kurumun Araştırma Bölümü Direktör Vekili Jonathan D. Ostry yönetiminde beş uzman tarafından yapılmış bir araştırmanın bulgularına dayanıyor. Araştırmada başlıca şu hususlara yer veriliyor.

Küresel ekonominin toparlanma süreci içine girmesiyle yeni yükselen piyasa ekonomilerine yeniden yoğun sermaye girişleri başladı. Ancak bu büyük çaplı yabancı sermaye girişlerinin başta Çin, Güney Kore, Tayvan ve Singapur olmak üzere bu yükselen piyasa ekonomilerinde özellikle gayrimenkul piyasalarında aşırı şişkinlik yaratmasından endişe ediliyor. Uluslararası Finans Enstitüsünce yapılan tahminlere göre bu yıl gelişmekte olan ülkelere 722 milyar dolar tutarında özel sermayenin akması bekleniyor. Her ne kadar bu rakam 2007 yılına ilişkin rekor düzeydeki 1.28 trilyon doların altında ise de, 2009 yılına göre yüzde 66 oranında bir artışa tekabül ediyor. Genelde sermayenin serbest dolaşımı ve yabancı sermaye girişleri verimli yatırım projelerinin finanse edilmesi, yatırım risklerinin çeşitlendirilerek azaltılması, bölgesel ticaretin özendirilmesi ve finansal piyasaların geliştirilmesi gibi açılardan ülkelerin kalkınmasına önemli katkı sağlayabiliyor. Ancak 1997 yılındaki Uzak Doğu Asya ve 2008 yılı küre-

sel finansal krizinde görüldüğü gibi, değişik yapıdaki yabancı sermaye giriş ve çıkışlarında yaşanan sert hareketler yoğun sermaye giriş - çıkışlarının olduğu ülkelerde finansal sisteme ve reel ekonomiye ağır hasar verebiliyor. Bu durumu dikkate alan IMF ekonomistleri yaklaşık altı ay önce, sermaye akımları üzerindeki kontrollerin, sermaye akımlarında meydana gelen sert iniş - çıkışların finansal sektör üzerinde yarattığı hasarı ne ölçüde sınırlayabileceği konusunda bir araştırma başlattılar. Araştırma sonucunda ekonomistler, sermaye akımları üzerinde küresel ekonomide yaşanan derin resesyon öncesinde kontrol düzeni kurmuş olan ülkelerin, derin bir ekonomik yavaşlama sürecine çok daha düşük bir olasılıkla maruz kaldıklarını gözlemlediler. Finansal sistemdeki risk azaldıkça ekonominin bir kredi hacmi şişkinliği - daralması döngüsüne girme olasılığı da o ölçüde düşmektedir.

IMF Araştırma Bölümü tarafından yapılan çalışmadan elde edilen sonuçlara göre, yeni yükselen piyasa ekonomilerine yönelik yabancı sermaye akımları üzerinde uygulanacak kontrol sermaye akışında meydana gelecek ani ve şiddetli oynamaların olası olumsuz ekonomik ve finansal etkilerinin önlenmesi ve

giderilmesi için hükümetlerin başvurabileceği politika seçeneklerinin bir parçasını oluşturabilir. IMF'ye göre yoğun ve akış hacminde şiddetli oynamalara konu olabilecek sermaye akışının olduğu ülkeler öncelikle bu durumun neden olabileceği sakıncaları ortadan kaldırmak üzere, örneğin ulusal paranın değer kazanmasına göz yummak, izin vermek gibi geleneksel politikaların işe yarayıp, yaramadığı hususunu değerlendirmelidirler. Ulusal paralarının değerinin uygun bir düzeyde bulunduğu, ancak sermaye akımlarını azaltmak için faiz hadlerini düşürmenin sakıncalı olabileceğini düşünen hükümetler bu durumda geleneksel olmayan politika araçlarını devreye sokmayı mütalaa etmelidirler.

Yabancı sermaye girişinde kısa vadeli ve ani yüksek hacimli oynamalara maruz kalan hükümetlerin başvurabileceği geleneksel politika seçenekleri arasında başlıca aşağıda sıralananlar bulunmaktadır.

- Ulusal paranın değer kazanmasına göz yummak, izin vermek,
- Döviz rezervlerini arttırmak,
- Maliye ve para politikasında değişikliğe gitmek,
- Finansal sistemin aşırı riske maruz kalmasını önlemek üzere kuralları daha güçlü hale getirmek.

Bazı durumlarda sorunun üstesinden gelinmesi için uygulanmakta olan önlemleri desteklemek üzere sermaye hareketlerinin kontrolü devreye sokulabilir. Bu kapsamda ülkeye giren yabancı sermaye üzerine doğrudan vergi konabilir, giren sermayenin bir bölümünün merkez bankasında karşılık olarak faizsiz biçimde yatırılması talep edilebilir ayrıca sermaye akışını kısıtlayıcı bazı kural düzenlemeleri uygulamaya konulabilir. Bu tür kısıtlama ve kontroller yabancı yatırımcıların paralarını, bir ülkeden, finansal sektörü kırılgan hale getirecek şekilde, süratle çekmelerini daha zor hale getirecektir. Ancak yabancı sermaye girişlerinin kontrolü normal olarak girişlerdeki ani ve şiddetli oynamaları azaltmak üzere geçici bir nitelik taşımalıdır. IMF'nin söz konusu çalışmasında "Eğer ekonomi ulaşılabilir potansiyel üretim düzeyine yakın bir seviyede faaliyet halinde, eğer döviz rezervlerinin durumu yeterli, eğer döviz kuru değerinin altında bir düzeyde seyretmiyor ise ve eğer sermaye girişleri büyük bir olasılıkla geçici bir nitelik taşıyorsa, sermaye girişlerinin idaresinde kontrol cihetine gidilmesi bu alan-

da uygulanmakta olan politikaların bir unsuru olarak uygun ve yerinde bulunabilir." denilmektedir.

Bununla beraber IMF Çalışmasına göre bugüne kadar uygulamaya konmuş olan sermaye akımları kontrollerinden elde edilen sonuçlar pek belirgin değildir. Kontroller aynı zamanda kısıtlamaların da olduğu veya yönetim kapasitesinin daha güçlü olduğu ülkelerde daha iyi çalışmakta, etkin sonuç vermektedir. Ayrıca deneyimler, kontrollerin sermaye girişlerinin hacminden ziyade onun bileşimi üzerinde etkili olduğu izlenimini vermektedir.

Diğer taraftan sermaye girişlerinin niteliği de önem taşımaktadır. IMF'nin analizi bazı belirli türdeki sermaye girişlerinin bir ülkeyi finansal krizlere karşı daha duyarlı, zayıf hale getirebileceği hususunu ortaya çıkarmıştır. Bu alanda verilebilecek bir örnek borçlanmaya karşı hisse senedi alımına yönelik girişlerdir ki, ikincisinde, borç verenle borçlu arasında risk paylaşımı daha yüksek seviyededir. Yine yaşanmış olan finansal krizden edinilen deneyimler ışığında Rapor, başlangıçtaki borç yükümlülükleri daha yüksek ve finans sektörüne da-

ha büyük hacimde doğrudan yabancı yatırım hacmi çekmiş ülkelere krizden daha derin biçimde hasar görmüş oldukları hususuna işaret etmektedir.

Uluslararası açıdan yaklaşıldığında ulusal paranın olması gerekenden daha az değerli olduğu durumlarda sermaye girişlerinin kontrolü cihetine gidilmesi uygun değildir, zira bu yaklaşım küresel talep ile ilgili ülkelerin ekonomik büyüme kaynakları arasında bulunması gereken dengeyi sarsabilir ve sermayenin, onu hazmetme gücü daha düşük ülkelere yönlmesine yol açabilir.

Uluslararası sermaye hareketlerinin kontrolü üzerinde IMF'nin ortaya koyduğu bu yeni yaklaşım Kurum için önemli bir tavır değişikliği oluşturmaktadır. Finansal kriz öncesinde 2007 yılında Uluslararası Para Fonu IMF bu konuda çok farklı bir tavsiyede bulunmuştu. Temmuz 2007'de Bangkok'ta yaptığı bir konuşmada IMF'nin o zamanki Başkanı Rodrigo de Rato "sermaye kontrollerinin süratle etkilerini yitirip, etkisiz hale geleceği" yolunda uyarıda bulunmuş ve bunlara karşı kolaylıkla karşı önlemler alınabileceğini söylemişti.

The Wall Street Journal, Şubat 19-21 2010, S.1.

IMF Staff Position Note, SPN/10/04, Sermaye Girişleri: Kontrollerin oynadığı Rol, 19 Şubat 2010.

## Dünya Ekonomisi

# Küresel ekonominin zayıf noktası Euro Bölgesi

*Japonya'da büyüme beklentileri aştı. ABD ekonomisi 2009'un son çeyreğinde yüzde 5.7 ile son 6 yılın en yüksek büyüme oranını kaydetti. Euro Bölgesi, geçen yılın son çeyreğinde sadece yüzde 0.1 büyüdü. Yunanistan ekonomisinde yaşanan gelişmelerle Euro Bölgesi küresel ekonominin hassas noktasını oluşturuyor.*

**J**aponya ekonomisi geçen yılın son çeyreğinde, iç talepte teşviklerin de katkısıyla gerçekleşen artışın ve şirketlerin yatırımlarındaki canlanmanın etkisiyle yüzde 1.1 ile beklentilerin üzerinde büyüme kaydetti.

Ekim-Aralık döneminde GSYH'ye yüzde 0.6 puan katkı sağlayan iç talep son çeyrekte ekonominin en parlak unsurlarından biri oldu. İç talebin ekonomiye yedi çeyrekte bu yana olumlu yönde katkısı bulunmuyordu.

ABD ekonomisi yılın dördüncü

çeyreğinde beklentilerin üzerinde büyüdü. Ülkede büyüme oranı yüzde 5.7 olurken, tahmin büyümenin yüzde 4.6 olması yönündeydi. Böylece ABD, 2003'ün son çeyreğinden bu yana en büyük büyümeyi gerçekleştirdi.

2009 yılı genelinde ABD ekonomisi yüzde 2,4 oranında küçüldü. Böylece, 1946 yılından bu yana en keskin küçülme kaydedilmiş oldu. Büyüme verisinin ardından ABD borsa endeks vadeli işlemleri kazanımlarını artırırken, hazine bonolarında kayıplar çoğaldı. Dolar

ise yen karşısında önemli ölçüde değer kazandı.

Euro'yu kullanan 16 ülkenin oluşturduğu Euro Bölgesi, geçen yılın son çeyreğinde sadece yüzde 0.1 büyüdü. Bölgenin sorunlu ülkesi Yunanistan'da yüzde 0.8'lik daralma görüldü.

Avrupa Birliği istatistik kurumu Eurostat, Euro kullanan 16 ülkede gayri safi yurtiçi hasılanın 2009'ın son üç ayında, bir önceki çeyreğe göre yüzde 0.1 büyüdüğünü açıkladı. Euro Bölgesi dördüncü çeyrekte yıllık bazda ise yüzde 2.1 daraldı.

Bölgenin sorunlu ülkesi Yunanistan'dan gelen veriler ise, ekonominin çeyrek bazında yüzde 0,8 daraldığını ve durgunluğun derinleştiğini gösterdi.

Avrupa'nın en büyük ekonomisi Almanya da, ekonomik toparlanmada bocalıyor. Ekim-Aralık dönemine ilişkin ilk veriler, gayri safi yurtiçi hasılanın bir önceki çeyreğe göre değişmediğini ortaya koydu. Son çeyreğe ilişkin veriler bir önceki yıllarla karşılaştırıldığında ise gayri safi yurtiçi hasıla yüzde 2,4 geriledi. Geçen yıl genelinde ise Almanya ekonomisi yüzde 1,7 küçüldü.

Türkiye'nin de içinde yer aldığı 30 üyeli Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) bölge ekonomisi geçen yılın tamamında bir önceki yıla göre yüzde 3,4 oranında daraldı.

OECD'nin raporuna göre, 1960 yılından bu yana en büyük düşüşü kaydeden OECD bölgesi geçen yılın dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 0,8 oranında büyüdü. OECD ülke ekonomileri geçen yılın üçüncü çeyreğinde yüzde 0,6 oranında büyümüştü.

Geçen yılın dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre ABD ekonomisi yüzde 1,4, Japonya ekonomisi yüzde 1,1 büyüdü. Geçen yılın üçüncü çeyreğinde yüzde 0,4 büyümeye kaydeden Avro bölgesinde ise dördüncü çeyrekte büyümeye oranı yüzde 0,1 düzeyinde kaldı.

Geçen yılın dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre Fransa 0,6 büyürken, İtalya'da 0,2 düzeyinde küçüldü. Almanya'da bu oran değişmezken, İngiltere yüzde 0,1 oranında büyüdü.

OECD bölgesi geçen yılın dördüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 0,7 küçüldü. Bu oran geçen yılın üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 3,4 düzeyinde bulunuyordu.

Avrupa, Yunanistan için acil bir yardım planı düşünmüyor. Euro Bölgesi maliye bakanları, Yunanistan'a önlem alması için 15 Mayıs'a kadar süre tanıdı.

Avrupa Birliği (AB) maliye bakanları, Mart ayı ortasında yapılacak gözden geçirmeye ek olarak bütçe açığının azaltacak "acil önlemler" alması için Yunanistan'a 15 Mayıs'a kadar süre verdi.

Yunanistan'ın borç ve bütçe sorunlarının görüldüğü bir toplantının ardından bakanlar adına yapılan açıklamada, "Konsey Yunanistan'dan mali istikrar programına ek olarak bütçe konsolidasyonu konusunda bazı özel önlemler alması çağrısında bulundu" denildi.

Açıklamada, Yunanistan'ın bu yılki bütçe hedeflerine ulaşmak için alacağı tedbirlerin takvimini 16 Mart'a kadar sunması gerektiği ve 15 Mayıs'a kadar ise maliye bakan-

larının kararlarına uyum sağlamak için gerekli mali tedbirlere ilişkin ikinci bir raporu sunması gerektiği kaydedildi. Bu tarihten sonra ise Yunanistan'dan çeyrek dönemlik raporlar istenecek.

Açıklamada "Konsey, Yunanistan'ın kapsamlı bir yapısal reform paketini hazırlamasını ve uygulamaya bu yıl başlamasını istemektedir. Reform paketinde maaş, emeklilik ve sağlık sistemi reformu, kamu yönetimi ve istihdamda büyümenin yer alması beklenmektedir" denildi.

Alman Maliye Bakanlığı, Euro kullanan ülkelerin Yunanistan'a 20 ile 25 milyar Euro arasında yardım sağlayacağı bir plan üzerinde çalışıyor.

Fransa Ekonomi Bakanı Christine Lagarde ise, Yunanistan'ın mali sorunlarının IMF'yle değil, Euro Bölgesi içinde çözülmesi gerektiğini söyledi. Yunan basınına demec veren Lagarde, Yunanistan'ın mevcut planının yeterli olmaması halinde yeni önlemler almaya hazır olması gerektiğini ifade etti.

Diğer yandan, Yunanistan Başbakanı Yorgo Papandreu, Yunanistan'ın Mart ortasına kadar olan borçlanma ihtiyacını karşıladığını söyledi. BBC televizyonuna konuşan Papandreu, şu ana kadar bütçe kısma planı çerçevesindeki, tasarrufa yönelik hedefleri yerine getirdiklerini kaydetti. Papandreu, ülkesinde meydana gelen protesto

gösterilerine rağmen, halkın çoğunluğunun kemer sıkma önlemlerini desteklediğini ifade etti.

Avrupa'da Yunanistan, Portekiz ve İspanya'nın bütçe açıkları ve borçlarıyla ilgili sorunların Avro Bölgesi'ne yayılması ve bölgenin sınırlarını aşarak boyutlarının daha da büyümesinden endişe ediliyor.

Bu Avrupa ülkelerinde olanların, kırılğan küresel ekonomideki toparlanmanın kaderinde büyük etki yaratacağı gerçeği, herkesi ürkütüyor. Portekiz ve Yunanistan'da, bütçe açıklarını azaltmak için kamu harcamalarının kısılması planlarına ciddi siyasi direniş gösterilmesinin yanı sıra Yunanistan'ın iflas edebilme tehlikesi ya da zaten zor durumdaki Avrupalı hükümetlerden maliyetli bir kurtarma planına ihtiyacı duyulması ve bu durumun finansal olarak zor durumdaki İspanya ve Portekiz'e de sirayet etmesinden korkuluyor.

Yunanistan'ın olası bir iflası, halihazırda finans yönünden yıpranmış ve Yunanistan tahvillerine sahip bankaların bilançolarında yeni deliklere yol açacak.

Avrupalı yetkililer, Yunanistan'ın kurtarılmasına ihtiyacı olmadığını ve bu yıl bütçe açığını kapatmak için ihtiyaç duyduğu 54 milyar avroyu borçlanabileceğini söylüyorlar. Yunanistan'ın krizden kendisinin çıkması gerektiğini vurgulayan yetkililer, bu ülkenin, tembel eko-

nomisini daha rekabetçi yapmak konusunda yıllardır süren başarısızlığını ödüllendirmek olacağı gerekçesiyle finansal kurtarma planına karşı çıkıyorlar.

Yunanistan, geçen yıl gayrisafi yurt içi hasılanın (GSYH) yüzde 12,7'si oranındaki bütçe açığını, 2012 yılına kadar GSYH'nin yüzde 3'ün altına indirmeyi hedefliyor.

Yaşlı nüfusa sahip, ihracatı düşük ve bütçe açığını düşük göstermek için geçen yıl ekonomiye ilişkin rakamlarla ilgili yanlış bilgi vermesi nedeniyle güvenilirlik sorunu bulunan Yunanistan, bütçe açığını azaltmak için kamu harcamalarını kısmayı, yeni vergi ve ücret politikası yasası çıkarmaya çalışıyor.

Avrupa'da ekonomik durumu kaygı yaratan ülkelerden biri de Yunanistan'dan sonra sırada olduğu ifade edilen Portekiz. Portekiz'de geçen hafta Sosyalist azınlık hükümetinin kamu harcamalarını kısma planı parlamentoda muhalefetin oylarıyla engellenirken, muhalefet partileri özerk bölgelerin daha fazla borçlanmasına izin veren bir yasayı kabul etti.

Portekiz'in bütçe açığı 2009'da GSYH'nin yüzde 9,3'üne ulaştı. Hükümet, kamu istihdamını azaltarak, kamu çalışanlarının maaşlarını dondurarak ve diğer harcamaları kısarak, bütçe açığını 2013 yılına kadar Avro Bölgesi için sınır olan GSYH'nin yüzde 3'ünün altına indirmeyi hedefliyor. Portekiz'de ay-

rica, geçen yıl GSYH'nin yüzde 76,6'sı olan kamu borcunun bu yıl GSYH'nin yüzde 85,4'üne çıkacağı tahmin ediliyor.

Uluslararası piyasaların mercek altına aldığı diğer bir ülke ise İspanya. Yunanistan'ın yaşadığına benzer bir borç krizi olasılığı nedeniyle uluslararası kredi derecelendirme kuruluşlarının ve yatırımcıların odağında yer alan İspanya'nın bütçe açığı, geçen yıl GSYH'nin yüzde 11,4'üne ulaştı.

Bütçe açığını dizginleyebilmek için 50 milyar avro (70 milyar dolar) tasarruf yapmayı planlayan İspanya, 2013 yılına kadar bütçe açığını AB kriteri olan yüzde 3 seviyesine indirmeyi hedefliyor.

Dünya Bankası'nın 2009 yılı üçüncü çeyrek verilerine göre, Yunanistan'ın kamu borcu 384,1 milyar dolar ve toplam dış borcu ise 594,5 milyar doları buluyor. Portekiz'in kamu borcu 166,9 milyar dolar ve toplam dış borcu 538,1 milyar dolar, İspanya'nın ise kamu borcu 463,2 milyar dolar ve toplam dış borcu ise 2 trilyon 525,1 milyar dolar seviyesinde bulunuyor.

Uluslararası Para Fonu'nun (IMF), Dünya Ekonomik Görünümü Ekim 2009 verilerine göre, Yunanistan'ın bu yıl GSYH'sinin 352,2 milyar dolar, Portekiz'in GSYH'sinin 228,5 milyar dolar ve İspanya'nın ise 1 trilyon 475,4 milyar dolar olması bekleniyor.

# Enflasyon yükselişe geçti

Şubat ayında Üretici Fiyatları Genel Endeksinde bir önceki aya göre yüzde 1,66, bir önceki yılın Aralık ayına göre yüzde 2,25 bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 6,82 ve oniki aylık ortalamalara göre yüzde 1,20 artış gerçekleştirdi. Aylık değişim tarım sektöründe yüzde 4,04, sanayi sektöründe ise yüzde 1,16 olarak gerçekleşti. ÜFE sonuçları sanayinin alt sektörleri bazında değerlendirildiğinde en yüksek aylık artış yüzde 10,27 ile elektrik, gaz üretimi ve dağıtım alt sektöründe yaşandı. 779 maddeden 381 maddenin ortalama fiyatlarında artış gerçekleşti.

Şubat ayında Tüketici Fiyatları Genel Endeksi bir önceki aya göre yüzde 1,45, bir önceki yılın Aralık ayına göre yüzde 3,32, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 10,13 ve oniki aylık ortalamalara göre yüzde 6,38 artış gerçekleştirdi. Ana harcama grupları itibarıyla bir ay önceye göre en yüksek artış yüzde 5,01 ile gıda ve alkolsüz içecekler grubunda yaşandı. Bir önceki yılın aynı ayına göre TÜFE'de en yüksek artış ise yüzde 52,88 ile alkollü içecekler ve tütün grubunda oluştu. Endeksteki 446 maddeden 230 maddenin ortalama fiyatlarında artış yaşandı.

ÜFE	ŞUBAT 2010 (2003=100)	ŞUBAT 2009 (2003=100)
Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	1,66	1,17
Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı (%)	2,25	1,40
Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı (%)	6,82	6,43
12 aylık ortalamalara göre değişim oranı(%)	1,20	12,63

TÜFE	ŞUBAT 2010 (2003=100)	ŞUBAT 2009 (2003=100)
Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	1,45	-0,34
Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı (%)	3,32	0,06
Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı (%)	10,13	7,73
12 aylık ortalamalara göre değişim oranı(%)	6,38	10,41

		2010		2009									
		Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
ÜFE	Bir önceki aya göre değişim	0,58	1,66	0,29	0,65	-0,05	0,94	-0,71	0,42	0,62	0,28	1,29	0,66
	Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim	0,58	2,25	1,70	2,35	2,30	3,27	2,54	2,97	3,60	3,90	5,24	5,93
TÜFE	Bir önceki aya göre değişim	1,85	1,45	1,10	0,02	0,64	0,11	0,25	-0,30	0,39	2,41	1,27	0,53
	Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim	1,85	3,32	1,05	1,07	1,71	1,83	2,08	1,78	2,18	4,64	5,96	6,53

## Merkezi Yönetim Bütçe Gerçekleşmeleri

Bütçe Gelirleri Kümülatif Gerçekleşmeleri	Ocak - Ocak (Milyon YTL)			2010 Yılı Bütçe Hedefi
	2009	2010	Artış (yüzde)	
Genel Bütçe Gelirleri	15.829	19.259	21.6	229.947
Vergi Gelirleri	13.825	17.304	25.1	193.324
Gelir, Kar ve Ser. Kazanç üzerinden Alınan Vergiler	4.26	4.023	-5.91	59.481
Gelir Vergisi	4.142	3.906	-5.69	41.516
Gelir Vergisi Tevkifatı	4.075	3.846	-5.61	38.057
Kurumlar Vergisi	133	117	3.53	17.965
KVK Göre Alınan Geçici Vergi	76	62	-18.4	17.205
Mülkiyet Üzerinden Alınan Vergiler	984	1.278	29.8	4.484
Motorlu Taşıtlar Vergisi	978	1.269	29.7	4.328
Dahilde Mal ve Hizmetlerden Alınan Vergiler	6.054	7.784	28.5	86.366
Dahilde Alınan KDV	1.944	2.912	49.7	22.636
Özel Tüketim Vergisi	3.175	4.086	28.6	54.631
Banka ve Sigorta Muameleleri Vergileri	461	377	-18.2	3.875
Dış Ticarettten Alınan Vergiler	1.654	2.923	76.7	33.134
İthalde Alınan KDV	1.487	2.705	81.9	30.108
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	490	569	16.1	6.754
<b>Harcamalar</b>	<b>18.796</b>	<b>22.646</b>	<b>20.4</b>	<b>286.981</b>

## EKONOMİK VERİLER

	2008	2007	2006	2005	2004	2003
GSYH (Cari fiyatlarla milyon YTL)	950.144	843.178	758.391	648.932	559.033	454.781
GSYH (milyon/dolar)	741.792	658.786	526.429	481.497	390.387	304.901
GSYH (Değişim Hızı sabit fiyatlarla %)	1.1	4.7	6.9	8.4	9.4	5.3
Kişibaşına GSMH (ABD Doları)	10.436	9.33	6.477	5.008	4.172	3.383
Sanayi Üretim Endeksi (2005=100)	114.3	115.3	107.8	100		
Toplam İhracat (milyon/dolar)	131.966	107.272	85.535	73.476	63.167	47.253
Toplam ithalat (milyon/dolar)	201.960	170.062	139.576	116.774	97.540	69.340
Dış Ticaret Dengesi (milyon/dolar)	-69.994	-62.791	-54.041	-43.298	-34.373	-22.087
İhracatın İthalatı Karşılama Oranı %	65.3	63.1	61.3	62.9	64.8	68.1
İşsizlik Oranı (%)	13.6	10.6	9.9	10.3	10.3	10.5
Kamu Net Borç Stoku (milyon YTL)	271.460	248.312	258.191	270.275	274.195	250.593
İç Borç Stoku (milyon YTL)	261.000	255.310	251.470	244.782	224.483	194.387
Dış Borç Stoku (milyon/dolar)	150.766	133.452	108.322	98.815	102.938	96.214
Merkezi Yönetim Borç Stoku (milyon YTL)	348.180	333.485	345.050	331.520	316.528	282.807
Cari İşlemler Dengesi (milyon/dolar)	-41.416	-38.219	-32.051	-22.088	-14.431	-8.036

(Bin YTL)	2010		2009		2008
	12 Şubat	5 Şubat	31 Aralık	13 Şubat	26 Aralık
Emisyon	37.644.533	37.087.996	38.340.278	33.219.849	32.724.754
Para Arzı					
- M1	98.877.795	98.312.271	107.051.398	82.552.424	83.380.932
- M2	492.307.845	489.180.383	494.024.148	440.016.908	434.205.424
- M3	520.010.288	516.936.119	520.674.414	466.119.650	458.383.776
Yurtiçi Kaynaklı TL Mevduat	306.618.484	303.116.409	305.200.507	269.499.246	268.802.517
- Vadeli Tasarruf	202.023.237	200.812.145	197.976.696	186.577.694	184.492.538
- Vadesiz Tasarruf	19.473.006	20.074.814	19.800.398	16.166.793	15.593.007
- Vadeli Ticari	50.501.266	50.064.378	49.438.951	39.393.380	39.693.690
- Vadesiz Ticari	14.456.071	13.882.714	16.761.263	11.259.176	11.511.475
- Resmi Mevduat	20.164.904	18.282.358	21.178.199	16.102.203	17.511.807
Kredi Stoku	311.578.634	309.467.669	305.478.312	272.828.769	278.395.523
- Tüm Banka Kredileri	311.578.634	309.467.669	305.478.312	272.828.769	278.395.523
- M.B. Kredileri	0	0	0	0	0
Bank. El. Tah. ve Bono	244.398.034	242.758.619	237.628.748	185.128.081	171.774.890

# Mevzuat Değişiklikleri

- 04.02.2010** - Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 396)
- 05.02.2010** - 5951 Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
- 23.02.2010** - 2010/150 Elektrikli Süpürge İthalatında Korunma Önlemi Uygulanmasına İlişkin Karar
- 2010/151 Buharlı Ütüler İthalatında Korunma Önlemi Uygulanmasına İlişkin Karar
- 2010/152 Motosiklet İthalatında Korunma Önlemi Uygulanmasına İlişkin Karar
- 2010/153 Ayakkabı İthalatında Korunma Önlemi Uygulanmasına İlişkin Karar
- 25.02.2010** - İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (No: 2010/2)
- Bazı Ticaret Politikası Önlemleri Mevzuatına Konu Eşyanın İthalatının İzlenmesine İlişkin Tebliğ (İthalat: 2010/21)
- 26.02.2010** - 2010/118 Çiftçi Kayıt Sistemine Dahil Olan Çiftçilere Mazot, Gübre ve Toprak Analizi Destekleme Ödemesi Yapılması ile Organik Tarım ve İyi Tarım Uygulamalarına Destekleme Ödemesi Yapılmasına İlişkin Karar
- Sigorta ve Reasürans ile Emeklilik Şirketlerinde Bağımsız Denetim Yapılmasına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- 5627 Sayılı Enerji Verimliliği Kanununun 10 uncu Maddesine ve 5326 Sayılı Kabahatler Kanununun 3 üncü ve 17/7 nci Maddelerine Göre 2010 Yılında Uygulanacak Olan İdarî Para Cezalarına İlişkin Tebliğ (No: 2010/1)
- Sermaye Piyasasında Faaliyette Bulunanlar İçin Lisanslama ve Sicil Tutmaya İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: VIII, No: 65)
- 27.02.2010** - 2010/101 Adana-Yumurtalık Serbest Bölgesinin Sınırlarının Yeniden Belirlenmesi Hakkında Karar
- Devlet Muhasebesi Standardı 6 (DMS 6) Konsolide ve Bireysel Mali Tablolar Standardında Değişiklik
- 28.02.2010** - 2010/97 İthalat Rejimi Kararına Ek Karar

# Vergi Takvimi

- 01.03.2010** - Basit Usulde Vergilendirilen Mükelleflerin Gelir Vergisi 1. Taksit Ödemesi  
 - Diğer Ücretlerin Gelir Vergisi 1. Taksit Ödemesi  
 - Ocak 2010 Dönemine Ait Haberleşme Vergisinin Beyanı ve Ödemesi  
 - SSK (Ocak 2010) Sigorta Primlerinin Ödemesi  
 - Bağ-Kur Sigortalılarının Şubat 2010 Sigorta Primi ve Sağlık Sigorta Primlerinin Ödemesi  
 - Ocak 2010 Dönemine Ait Mal ve Hizmet Alımlarına İlişkin Bildirim Formu (Form Ba)  
 - Ocak 2010 Dönemine Ait Mal ve Hizmet Satışlarına İlişkin Bildirim Formu (Form Bs)
- 09.03.2010** - 16–28 Şubat Dönemine Ait Noterlerce Yapılan Makbuz Karşılığı Ödemelere Ait Bildirimlerin Verilmesi ve Ödenmesi
- 10.03.2010** - 16–28 Şubat Dönemine Ait Petrol ve Doğalgaz Ürünlerine İlişkin Özel Tüketim Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- 15.03.2010** - Şubat 2010 Dönemine Ait Kolalı Gazoz, Alkollü İçecekler ve Tütün Mamullerine İlişkin Özel Tüketim Vergisinin Beyanı ve Ödemesi  
 - Şubat 2010 Dönemine Ait Dayanıklı Tüketim ve Diğer Mallara İlişkin Özel Tüketim Vergisinin Beyanı ve Ödemesi  
 - Şubat 2010 Dönemine Ait Motorlu Taşıt Araçlarına İlişkin Özel Tüketim Vergisinin (Tescile Tabi Olmayanlar) Beyanı ve Ödemesi  
 - Şubat 2010 Dönemine Ait Özel İletişim Vergisinin Beyanı ve Ödemesi  
 - Şubat 2010 Dönemine Ait Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisinin Beyanı ve Ödemesi  
 - Şubat 2010 Dönemine Ait Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu Kesintisi Bildirimi ve Ödemesi
- 22.03.2010** - Şubat 2010 Dönemine Ait Petrol ve Doğalgaz Ürünlerine İlişkin EK:4 No.lu ÖTV Bildirim Formu  
 - Şubat 2010 Dönemine Ait Kolalı Gazozlara İlişkin EK:7 No.lu ÖTV Bildirim Formu  
 - Şubat 2010 Dönemine Ait Alkollü İçeceklerle İlişkin EK:8 No.lu ÖTV Bildirim Formu  
 - Şubat 2010 Dönemine Ait Tütün Mamullerine İlişkin EK:9 No.lu ÖTV Bildirim Formu  
 - Şubat 2010 Dönemine Ait Dayanıklı Tüketim ve Diğer Mallara İlişkin EK:10 No.lu ÖTV Bildirim Formu  
 - Şubat 2010 Dönemine Ait Yarışma ve Çekilişler ile Futbol Müsabakalarına Ait Müşterek Bahislerle İlgili Veraset ve İntikal Vergisinin Beyanı ve Ödemesi  
 - Şubat 2010 Dönemine Ait Şans Oyunları Vergisinin Beyanı ve Ödemesi  
 - Şubat 2010 Dönemine Ait İlan ve Reklam Vergisinin Beyanı ve Ödemesi  
 - Şubat 2010 Dönemine Ait Müşterek Bahislere İlişkin Eğlence Vergisinin Beyanı ve Ödemesi ile Diğer Eğlence Vergilerine İlişkin Eğlence Vergisinin Ödemesi  
 - Şubat 2010 Dönemine Ait Elektrik ve Havagazı Tüketim Vergisinin Beyanı ve Ödemesi  
 - Şubat 2010 Dönemine Ait Yangın Sigortası Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- 23.03.2010** - Şubat 2010 Dönemine Ait Gelir Vergisi Stopajı'nın Muhtasar Beyanname ile Beyanı  
 - Şubat 2010 Dönemine Ait Kurumlar Vergisi Stopajı'nın Muhtasar Beyanname ile Beyanı  
 - Şubat 2010 Dönemine Ait İstihkaktan Kesinti Suretiyle Tahsil Edilen Damga Vergisi ile Sürekli Mükellefiyeti Bulunanlar İçin Makbuz Karşılığı Ödenmesi Gereken Damga Vergisinin Beyanı
- 24.03.2010** - 1–15 Mart Dönemine Ait Noterlerce Yapılan Makbuz Karşılığı Ödemelere Ait Bildirimlerin Verilmesi ve Ödenmesi  
 - Şubat 2010 Dönemine Ait Katma Değer Vergisinin Beyanı
- 25.03.2010** - 2009 Yılına İlişkin Yıllık Gelir Vergisi Beyannamesinin Verilmesi  
 - GVK Geçici 67. Mad. Kapsamında İhtiyari Beyannamenin Verilmesi  
 - 1–15 Mart Dönemine Ait Petrol ve Doğalgaz Ürünlerine İlişkin Özel Tüketim Vergisi Beyanı ve Ödemesi
- 26.03.2010** - Şubat 2010 Dönemine Ait Gelir Vergisi Stopajı'nın Ödemesi  
 - Şubat 2010 Dönemine Ait Kurumlar Vergisi Stopajı'nın Ödemesi  
 - Şubat 2010 Dönemine Ait İstihkaktan Kesinti Suretiyle Tahsil Edilen Damga Vergisi ile Sürekli Mükellefiyeti Bulunanlar İçin Makbuz Karşılığı Ödenmesi Gereken Damga Vergisinin Ödemesi  
 - Şubat 2010 Dönemine Ait Katma Değer Vergisinin Ödemesi
- 31.03.2010** - Şubat 2010 Dönemine Ait Haberleşme Vergisinin Beyanı ve Ödemesi  
 - Türk Ticaret Kanunu Hükümlerine Göre 2009 Yılına Ait Envanter Defterinin Kapanış Tasdiki  
 - SSK (Şubat 2010) Sigorta Primlerinin Ödemesi  
 - Bağ-Kur Sigortalılarının Mart 2010 Sigorta Primi ve Sağlık Sigorta Primlerinin Ödemesi  
 - 2009 Yılına İlişkin Yıllık Gelir Vergisinin 1. Taksit Ödemesi  
 - Şubat 2010 Dönemine Ait Mal ve Hizmet Alımlarına İlişkin Bildirim Formu (Form Ba)  
 - Şubat 2010 Dönemine Ait Mal ve Hizmet Satışlarına İlişkin Bildirim Formu (Form Bs)

## Şubat 2010 Kronoloji

- 01 Şubat** Hükümetle Türk-İş görüşmelerden sonuç çıkmayınca Tekel işçileri için uzlaşmadı.
- 02 Şubat** MHP'li Osman Durmuş'un Başbakan Erdoğan'a 'Peygamber' benzetmesi yapması TBMM'de AKP'li ve MHP'li milletvekillerinin yumruklu kavgasına neden oldu.
- 03 Şubat** Erzincan'da görev yaptığı dönemde gerçekleştirdiği İsmailağa cemaatine yönelik operasyonlar nedeniyle Kıdemli Albay Recep Gençoğlu tutuklandı.
- 04 Şubat** Tekel işçileriyle dayanışma için iş bırakma eylemine Türkiye'nin 81 ilinden katılım oldu.
- 05 Şubat** Yunanistan'ın ardından Portekiz ve İspanya'nın da yüksek borçlarını ödeyemeyeceğine ilişkin kaygılar piyasalarda büyük düşüslere neden oldu.
- 06 Şubat** 142 Tekel işçisi süresiz açlık grevine başladı. Açlık grevinde 16 kadın işçide bulunuyor.
- 07 Şubat** Ukrayna'da Devlet Başkanlığı seçimlerinin 2'nci turunu Rusya yanlısı aday Viktor Yanukoviç kazandı.
- 08 Şubat** Danıştay 8. Dairesi, YÖK'ün imam hatipler başta olmak üzere bütün meslek lisesi mezunlarına üniversiteye girişde uygulanan katsayı uygulamasının yürütmesini durdurdu.
- 09 Şubat** Bütçe açığı ve yüksek borç yüzünden iflasın eşiğine gelen Yunanistan ülke tarihinin en büyük ekonomik önlemlerini aldı.
- 10 Şubat** Pamukbank davasından dolayı Çukurova Holding Başkanı Karamehmet'e 11 yıl 8 ay hapis cezası verildi.
- 11 Şubat** AB devlet ve hükümet başkanları, borçla boğuşan Yunanistan'a yardım konusunda anlaşmaya vardı.
- 12 Şubat** İşçi ve memur konfederasyonları 4/c'nin statüsünün iptali için Danıştay'a dava açtı.
- 13 Şubat** Edirne'de şiddetli yağış Tunca Nehri'nin taşmasına neden oldu. Köyler sular altında kaldı.
- 14 Şubat** Küresel krizle ilgili oldukça karamsar bir tablo çizen AB Komisyonu, 20 yılda biriktirdiğimiz kriz 2 yılda götürdü tepesinde bulundu.
- 15 Şubat** PKK'nın elebaşı Öcalan'ın Türkiye'ye getirilişinin 11. yıldönümünde kepenkler kapandı gösteriler yapıldı, ön saflarda yine çocuklar yer aldı.
- 16 Şubat** Erzincan'da İsmailağa cemaati ile ilgili soruşturma başlatan Başsavcı İlhan Cihaner, Erzurum Özel Yetkili Savcısı Osman Şanal'ın talimatıyla Adliye'deki odası ve lojmanı basılarak gözaltına alındı.
- 17 Şubat** Erzincan Başsavcısı Cihaner'in tutuklanmasının ardından toplanan Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Erzincan'daki Ergenekon soruşturmasını yürüten Erzurum özel yetkili Savcı Şanal ile dört özel yetkili savcının yetkilerini aldı.
- 18 Şubat** Özel yetkilerinin kaldırıldığını öğrenen Erzurum Savcısı Şanal tebligat ulaşmadan önce elindeki Ergenekon dosyalarını İstanbul Başsavcılığına yolladı.
- 19 Şubat** Genelkurmay Başkanı Orgeneral ilker Başbuğ'un yasadışı olarak dinlendiği kayıtları internette yayımlandı.
- 20 Şubat** Başbakan Erdoğan sanatçılarla biraraya gelerek, kürt açılımına destek vermelerini istedi.
- 21 Şubat** Başbakan Erdoğan yargıda reform yapacaklarını açıkladı.
- 22 Şubat** Balyoz darbe iddiası nedeniyle eski kuvvet komutanlarında bulunduğu 17'si emekli 19 general, 47 emekli ve muvazzaf asker gözaltına alındı.
- 23 Şubat** Balıkesir'de özel bir maden ocağında grizu patlaması sonucu 13 işçi yaşamını yitirdi.
- 24 Şubat** Balyoz operasyonu kapsamında gözaltına alınan bir emekli koramiral, 2 muvazzaf subay ile 2 emekli Albay tutuklandı.
- 25 Şubat** Balyoz Harekat Planıyla ilgili gözaltına alınan emekli orgeneraller İbrahim Fırtına, Özden Örnek, Ergin Saygun yedi saat sorgulandıktan sonra serbest bırakıldı.
- 26 Şubat** Balyoz planı iddiasıyla gözaltına alınan eski 1. Ordu Komutanı emekli Org. Çetin Doğan ile Korgeneral Engin Alan tutuklanarak cezaevine gönderildi.
- 27 Şubat** Şili'de 8.8 büyüklüğünde deprem meydana geldi. Tarihin en şiddetli beşinci depremi yaşandı.
- 28 Şubat** Başbakan Erdoğan, içinde yargı reformunda bulunduğu Anayasa değişiklik paketinin ay sonuna kadar TBMM'ye sunulacağını açıkladı.